

DISPUTATIONES SCIENTIFICAE

UNIVERSITATIS CATHOLICAE IN RUŽOMBEROK

2014

1

ROČNÍK XIV.

VERBUM

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU

DISPUTATIONES SCIENTIFICAE
UNIVERSITATIS CATHOLICAE IN RUŽOMBEROK

Ružomberok 2014

DISPUTATIONES SCIENTIFICAE
UNIVERSITATIS CATHOLICAE IN RUŽOMBEROK

Číslo 1, január 2014, ročník XIV.

Vychádza štvrt'ročne.

Šéfredaktor: prof. PhDr. ThDr. Amantius Akimjak, PhD.

Redakčná rada:

prof. PhDr. Eduard Gombala, CSc. – čestný predseda
prof. PaedDr. Milan Ligoš, CSc. – predseda
prof. Vasyl Byalyk, PhD. (Ukrajina)
prof. RNDr. Jozef Ďurček, CSc.
prof. Bart McGettrick, PhD. (Veľká Británia)
prof. dr hab. Krystyna Chałas (Poľsko)
prof. nadzw. dr hab. Jolanta Karbowniczek (Poľsko)
prof. Katerin Katerinov, PhD. (Taliansko)
prof. RNDr. Pavol Kľuvánek, CSc.
prof. nadzw. dr hab. Mirosław Kowalski (Poľsko)
prof. Béatrice Mazur-Kolecka, PhD. (USA)
prof. PhDr. Jozef Mlacek, CSc.
prof. RNDr. ThDr. ICLic. Jana Moricová, PhD.
prof. ThDr. Peter Olekšák, PhD.
prof. ThDr. PaedDr. PhDr. Lubomír Pekarčík, PhD.
prof. Gabriella Pusztai, PhD. (Maďarsko)
prof. Juan Carlos Torre Puente, PhD. (Španielsko)
prof. Jeanne Tregal, PhD. (Francúzsko)

prof. PhDr. Peter Volek, PhD.
prof. dr hab. Jan Zimny
doc. PaedDr. ThDr. Jozef Biel'ak, PhD.
doc. Ing. Igor Černák, PhD., m. prof. KU
doc. Mgr. Ing. Milan Droppa, PhD., m. prof. KU
doc. PhDr. PaedDr. Miroslav Gejdoš, PhD.
doc. PaedDr. Tomáš Jablonský, PhD., m. prof. KU
doc. PhDr. Helena Kuberová, PhD.
doc. ak. mal. Ján Kudlička, m. prof. KU
doc. RNDr. Nadežda Stollárová, CSc., m. prof. KU
doc. PhDr. Antónia Tisovičová, PhD., m. prof. KU
doc. RNDr. Marián Trenkler, CSc., m. prof. KU
doc. PhDr. Jiřina Vaňková, CSc., m. prof. KU
PaedDr. Peter Krška, PhD.
PaedDr. Štefan Kucík, PhD.
PhDr. Ladislav Šimon, CSc.
RNDr. Štefan Tkáčik, PhD.
dr Jerzy Dąbek

Obálka: doc. ak. mal. Pavol Rusko

Jazyková úprava: PaedDr. Oľga Drobná, PhD.

Technická spolupráca: Mgr. Milan Pudiš, Ing. Miloslav Korba, PaedDr. Ján Gera, PhD.

Nihil obstat pre teologické vedy: Mons. PaedDr. ThDr. Pavol Janáč, PhD.

Cirkevné schválenie: J. E. Mons. prof. ThDr. František Tondra, č. 197/2001 zo dňa 16. 11. 2001

EV 3238/09

Celoročné predplatné: 12,- €

Cena jedného čísla bez predplatenia: 5,- €

Katolícka univerzita v Ružomberku

VERBUM – vydavateľstvo KU

Hrabovská cesta 5512/1A

034 01 Ružomberok

IČO: 37 801 279

ISSN 1335-9185

Contents

Preface

Amantius Akimjak	9
------------------------	---

Social, Economic and Legal Sciences

Possibilities of Application of Social Worker in Programs Focused on Professional Decision-making Process of Pupils

Dana Rosová	15
-------------------	----

Social Security in Afghanistan – Current Issues and Developing Trends in Public Health

Klaudia Cenda-Miedzińska	26
--------------------------------	----

Free Time as the Prevention of Socially Pathological Phenomena in the Family

Pavol Tománek	43
---------------------	----

Domestic Violence in the Police Environment in Poland

Piotr Zalewski	59
----------------------	----

Social Enterprises

Jozefína Hvastová	79
-------------------------	----

Strategic Performance Management in Managing Social Work

Ľubica Durkajová	96
------------------------	----

Humanities and Arts

The Mission of Faith in Social Relations. The Message of the Pope Francis's Programme Encyclical

Stanislav Košč	109
----------------------	-----

The Things No One Has Seen Before: The Galileo Project

Rosangela Libertini, Marta Mišurová	122
---	-----

Composites in the Professional Lexicon and their Russian-Slovak Comparison

František Heiser	132
------------------------	-----

Jozef Chládek (1856 – 1928), Tanz Album, 1st Part

Miriám Matejová	138
-----------------------	-----

Formation and Education

Active Aging

Helena Kuberová, Břetislav Vozník	167
---	-----

The Role of Socratic Questioning in Thinking, Teaching, and Learning

Aurélia Plávková Tináková	180
---------------------------------	-----

Influence of Single Tests Parameters on Overall Body Bearing of Pupils by Method Jaros and Lomicek

Andrej Hubinák	186
----------------------	-----

Analyse of Time Parameters in Female Pole Vault

Peter Krška, Ján Košťál	192
-------------------------------	-----

Laudatio

Laudatio and Lecture on the Occasion of the Awarding Prof. RNDr. Jozef Ďurček, CSc., the Fides et ratio Prize

Eduard Bublinec	201
-----------------------	-----

Inhalt

Vorwort

Amantius Akimjak	9
------------------------	---

Soziale, ökonomische und juristische Wissenschaften

Anwendungsmöglichkeiten der Sozialarbeiter bei der Berufswahlentscheidung der Schüler

Dana Rosová	15
-------------------	----

Soziale Sicherheit in Afghanistan – aktuelle Themen und Trends in der Entwicklung der öffentlichen Gesundheit

Klaudia Cenda-Miedzińska	26
--------------------------------	----

Freizeit wie die Prävention von sozial-pathologischen Phänomenes in der Familie

Pavol Tománek	43
---------------------	----

Gewalt in Familien der Polizei in Polen

Piotr Zalewski	59
----------------------	----

Sozialunternehmen

Jozefína Hvastová	79
-------------------------	----

Strategic Performance Management in der Verwaltung der Sozialen Arbeit

Ľubica Durkajová	96
------------------------	----

Humanwissenschaften und Kunst

Die Mission des Glaubens in sozialen Beziehungen. Die Botschaft des Programm-Encyklika von Papst Franziskus

Stanislav Košč	109
----------------------	-----

Dinge, die niemand zuvor gesehen hat: Galileo-Projekt

Rosangela Libertini, Marta Mišurová	122
---	-----

Komposita im Fachlexikon und ihr russisch-slowakischer Vergleich

František Heiser	132
------------------------	-----

Jozef Chládek (1856 – 1928), Tanz Album, 1 Teil

Miriam Matejová	138
-----------------------	-----

Bildung und Erziehung

Aktives Altern

Helena Kuberová, Břetislav Vozník 167

Die Rolle der sokratische Fragen in Denken, Lehren und Lernen

Aurélia Plávková Tináková 180

Influenz des eigentlichen testen Parameters den ganzen Körperhaltung mit der Jaros und Lomícek Methode

Andrej Hubinák 186

Analyse von Zeitindikatoren im Stabhochsprung der Frauen

Peter Krška, Ján Košťál 192

Laudatio

Laudatio und Vortrag anlässlich der Verleihung des Fides et ratio - Preises an Herrn Prof. Dr. Joseph Ďurček, PhD.

Eduard Bublinec 201

Obsah

Predhovor

Amantius Akimjak	11
------------------------	----

Sociálne, ekonomické a právne vedy

Možnosti uplatnenia sociálneho pracovníka v programoch zameraných na proces profesionálneho rozhodovania žiakov

Dana Rosová	15
-------------------	----

Sociálne zabezpečenie v Afganistane – aktuálne problémy a vývojové trendy v oblasti verejného zdravia

Klaudia Cenda-Miedzińska	26
--------------------------------	----

Voľný čas ako prevencia sociálno-patologických javov v rodine

Pavol Tománek	43
---------------------	----

Násilie v rodine v prostredí polície v Poľsku

Piotr Zalewski	59
----------------------	----

Sociálne podniky

Jozefína Hvastová	79
-------------------------	----

Strategické riadenie výkonnosti v manažmente sociálnej práce

Ľubica Durkajová	96
------------------------	----

Humanitné vedy a umenie

Poslanie viery v sociálnych vzťahoch. Posolstvo programovej encykliky pápeža Františka

Stanislav Košč	109
----------------------	-----

Veci, ktoré ešte nikto nevidel: Projekt Galileo

Rosangela Libertini, Marta Mišurová	122
---	-----

Kompozitá v odbornej lexike a ich rusko-slovenské porovnávanie

František Heiser	132
------------------------	-----

Jozef Chládek (1856 – 1928), Tanz album, I. diel

Miriam Matejová	138
-----------------------	-----

Výchova a vzdelávanie

Aktívne starnutie

Helena Kuberová, Břetislav Vozník 167

Rola sokratických otázok v myslení, vyučovaní a učení

Aurélia Plávková Tináková 180

Vplyv jednotlivých testovacích položiek na celkové hodnotenie držania tela žiakov metódou Jaroša a Lomíčka

Andrej Hubinák 186

Analýza časových ukazovateľov v skoku o žrdi žien

Peter Krška, Ján Košťál 192

Laudatio

Laudatio a prednáška pri príležitosti udelenia ceny Fides et ratio prof. RNDr. Jozefovi Ďurčekovi, CSc.

Eduard Bublinec 201

Preface

A study of the first issue of this year's university magazine "Disputationes Scientifical Universitatis Catholicae in Ružomberok" creates a colourful mosaic. The finishing touch is the laudatio and lecture on the occasion of the awarding of the prize "Fides et ratio" to prof. RNDr. Jozef Ďurček, CSc.

Dana Rosová brings a detailed structure of programs aimed at the process for the professional decision making of pupils. Klaudia Cenda-Miedzińska presents the social determinants of health care in Afghanistan. Pavol Tománek writes about leisure time as about the prevention of socio-pathological phenomena in the family. Piotr Zalewski draws attention to the problem of violence in families in Poland, especially in families of police officers, where the violent person is a police officer, and also in the activities of assistance and prevention, which in this area is carried out by the Polish police. Jozefína Hvastová addresses the issues of social enterprises. Ľubica Durkajová writes about strategic performance management in the management of social work.

Stanislav Košč presents an analysis of the social message of the Encyclical Letter of Pope Francis, "Lumen fidei". Rosangela Libertini and Marta Mišurová present the FE CU Galileo project, which is focused on knowledge of the personality and scientific works of Galileo Galilei. František Heiser deals with the theoretical and practical issues of the functioning of compound words in special texts, which he classifies and evaluates from a confrontational aspect. Miriam Matejová acquaints us with the album 11 Piano Compositions, by Jozef Chládek, labelled by the composer as "Tanz album". The first part of the album contains the first 4 songs. The author of the contribution offers us their transcription in a contemporary notation.

Helena Kuberová and Břetislav Vozník are dealing with the education of the elderly, its development, perspectives, content focus and objectives. Aurélia Plávková Tináková addresses the role of Socratic questioning in thinking, teaching and learning. Andrej Hubinák writes about the impact of individual test items on the overall assessment of the posture of pupils, through the method of Jaroš and Lomíček. Peter Krška and Ján Košťál analyse time indicators in the women's pole vault.

prof. PhDr. ThDr. Amantius Akimjak, PhD.

Predhovor

Štúdie prvého tohtoročného čísla univerzitného časopisu „Disputationes Scientificalae Universitatis Catholicae in Ružomberok“ vytvárajú pestrú mozaiku. Dotvárajú ju laudatio a prednáška pri príležitosti udelenia ceny „Fides et ratio“ prof. RNDr. Jozefovi Ďurčekom, CSc.

Dana Rosová prináša podrobnú štruktúru programov zameraných na proces profesionálneho rozhodovania žiakov. Klaudia Cenda-Miedzińska predstavuje sociálne determinanty zdravotnej starostlivosti v Afganistane. Pavol Tománek píše o voľnom čase ako o prevencii sociálno-patologických javov v rodine. Piotr Zalewski upriamuje pozornosť na problém násilia v rodinách v Poľsku, najmä v rodinách policajtov, kde aktérom násilia je policajt, tiež na aktivity pomoci a prevencie, ktoré v tejto oblasti vykonáva poľská polícia. Jozefína Hvastová sa venuje problematike sociálnych podnikov. Ľubica Durkajová píše o strategickom riadení výkonnosti v manažmente sociálnej práce.

Stanislav Košč predkladá analýzu sociálneho posolstva encykliky pápeža Františka „Lumen fidei“. Rosangela Libertini a Marta Mišurová predstavujú projekt Galileo PF KU, ktorý je zameraný na poznanie osobnosti a vedeckého diela Galilea Galileiho. František Heiser sa zaoberá teoretickými a praktickými otázkami fungovania kompozít v odborných textoch, ktoré klasifikuje a hodnotí z konfrontačného aspektu. Miriam Matejová nás oboznamuje s albumom 11 klavírných skladieb Jozefa Chládku, označených skladateľom ako „Tanz album“. I. diel albumu obsahuje prvé 4 skladby. Autorka príspevku nám ponúka ich prepis do súčasnej notácie.

Helena Kuberová a Břetislav Vozník sa zaoberajú edukáciou seniorov, jej vývojom, perspektívami, obsahovým zameraním a cieľmi. Aurélia Plávková Tináková sa venuje roli sokratických otázok v myslení, vyučovaní a učení. Andrej Hubinák píše o vplyve jednotlivých testovacích položiek na celkové hodnotenie držania tela žiakov metódou Jaroša a Lomíčka. Peter Krška a Ján Košťál analyzujú časové ukazovatele v skoku o žrdi žien.

prof. PhDr. ThDr. Amantius Akimjak, PhD.

Possibilities of Application of Social Worker in Programs Focused on Professional Decision-making Process of Pupils

Anwendungsmöglichkeiten der Sozialarbeiter bei der Berufswahlentscheidung der Schüler

Možnosti uplatnenia sociálneho pracovníka v programoch zameraných na proces profesionálneho rozhodovania žiakov

Dana Rosová

Abstract

The article presents the detailed structure of programmes aimed at the process of the career decisions of pupils.

Key words: pupils with inadequate choice of studies, motiveless pupils, pupils determined for certain studies, social worker.

Z požiadaviek a potrieb praxe sociálnej práce sme zistili, že absentuje program zameraný na proces profesionálneho rozhodovania žiakov a táto skutočnosť bola podnetom pre jeho tvorbu a realizáciu v školách.

E. Žiaková, J. Čechová, J. Kredátus (2001) uvádzajú, že sociálna práca je disciplína, ktorej teória vychádza zo základov psychológie, sociológie, etiky, pedagogiky, lekárskeho, právnického a ekonomického vied. Teoretické poznatky integruje a aplikuje do praktickej činnosti metódami a pracovnými postupmi.

Profesia sociálneho pracovníka patrí medzi pomáhajúce profesie, v ktorej sú podľa našich skúseností nevyhnutné: **aktívny a efektívny sociálny kontakt, sociálna interakcia a sociálna komunikácia**. Ide o náročný proces podpory osobného rastu jednotlivca, o sociálnu integráciu a zvládanie bežných nárokov života. Z tohto dôvodu sa nám javí efektívna komunikácia a plnohodnotná sociálna komunikácia v kompetenčnej výbave sociálneho pracovníka ako kľúčová a nevyhnutná (Rosová, 2011).

Zodpovednosť za vzdelávanie žiaka je v prvom rade v rukách rodičov, až potom v rukách školy. Rodičia a ich rozhodovanie sú pre ďalší vzdelávací vývin žiaka nevyhnutné, ale v prípade, že oni svoju úlohu neprijali alebo ju zanedbávajú, sú to práve školské a poradenské zariadenia, ktoré túto absenciu svojimi službami saturujú.

Social Security in Afghanistan – Current Issues and Developing Trends in Public Health

Soziale Sicherheit in Afghanistan – aktuelle Themen und Trends in der Entwicklung der öffentlichen Gesundheit

Sociálne zabezpečenie v Afganistane – aktuálne problémy a vývojové trendy v oblasti verejného zdravia

Klaudia Cenda-Miedzińska

Abstract

In 2014 the Afghan people will be responsible for their own security. Health and Nutrition improvement is one of the elements of the Afghanistan National Development Strategy. This article presents social determinants of health care in Afghanistan; Afghanistan's Revised Millennium Development Goals Targets and Indicators in Health and Nutrition; the expected outcomes in health sector. It also points out the Components of the Basic Package of Health Services and the basic services offered by hospitals. The Author also presents current issues in afghan health care, and The Strategic Plan for the Ministry of Public Health.

Key words: security, Afghanistan, disease, healthcare.

Many aspects of human security relate to environmental security, economic security, health security, food and nutrition security. People's health is fundamental to the attainment of peace, security and development. Development without security is unachievable, and security without development is impossible.

The Universal Declaration of Human Rights (1948) states, that

Everyone has the right to a standard of living adequate for the health and well-being of himself and of his family, including food, clothing, housing and medical care and necessary social services, and the right to security in the event of unemployment, sickness, disability, widowhood, old age or other lack of livelihood in circumstances beyond his control [Art. 25.1].

Furthermore, The Cairo Declaration on Human Rights in Islam (1990) also says: „Nor is it permitted to subject an individual to medical or scientific

Free Time as the Prevention of Socially Pathological Phenomena in the Family

Freizeit wie die Prävention von sozial-pathologischen Phänomenen in der Familie

Voľný čas ako prevencia sociálno-patologických javov v rodine

Pavol Tománek

Abstract

The article presents free time as a form of prevention program. More characterize the current forms of free time and status of social teachers in institutional care, where there are often different socio-pathological phenomenon. The end of the article we present concrete proposals for the use of free time.

Key words: free time, prevention, social educator, care, socio-pathological phenomenon.

Úvod

Rodina poskytuje lásku, domov, bezpečie, potrebné podnety a vzory. Súčasný stav rodín je však plný spoločenských i osobných „turbulencií.“ Prostredie pre rodinu nie je vždy optimálne a nie všetky rodiny sú funkčné, či vytvárajúce zdravé prostredie pre výchovu dieťaťa. Spoločnosť sa naučila zdôrazňovať skôr funkcie rodiny ako funkčnosť rodiny. Nie všetky deti však vyrastajú vo funkčnom rodinnom prostredí. Z tohto dôvodu sú deti umiestňované do ústavných zariadení. Zmena politického systému v roku 1990 sa premietla aj do náhradnej výchovy a problematika ústavnej starostlivosti začala byť celoplošne riešená zmenou a transformáciou ústavných zariadení. Do oblasti náhradnej výchovy vstúpili občianske združenia a ústavné zariadenia sa museli viac otvoriť spoločnosti. Skončila éra internátnych typov ústavných zariadení a začala sa preferovať starostlivosť o deti v pestúnskych a profesionálnych rodinách na základe zmien v legislatíve v roku 2005. Všetky zmeny v legislatíve sa odohrali na základe ratifikácie medzinárodných dohôd a smerníc, vyplývajúcich z prijatia Slovenskej republiky do Európskej únie. Slovensko musí i v súčasnosti prijímať smernice a opatrenia

Domestic Violence in the Police Environment in Poland

Gewalt in Familien der Polizei in Polen

Násilie v rodine v prostredí polície v Poľsku

Przemoc w rodzinie w środowisku policyjnym w Polsce

Piotr Zalewski

Abstract

The purpose of this article is to draw attention to the problem in Poland, which is the phenomenon of violence occurring in the family, especially the families of police, where the perpetrator is a police officer, as well as assistance and preventive actions that are made by Polish police. The phenomenon of violence in the families of police remains "dark figure" of behavior and crimes committed by officers. Author indicates what specific proactive and reactive measures taken in this respect, Polish police.

Key words: domestic violence, domestic violence, family violence, the Police.

Wstęp

Przemoc w rodzinie, ze względu na poważne skutki psychiczne, fizyczne, społeczne i wychowawcze, jakich doznają jej ofiary, jest jednym z najpoważniejszych problemów społecznych współczesności. Jako problem społeczny od czasów najdawniejszych przemoc występuje we wszystkich kulturach i w równy sposób dotyka przedstawicieli różnych grup społecznych, niezależnie od ich statusu materialnego, wykształcenia, wyznania i miejsca zamieszkania. Rzeczywiste jej rozmiary nie są znane i stanowią „ciemną liczbę” ludzkich tragedii, które z różnych powodów nigdy nie zostaną ujawnione i zgłoszone organom ścigania. Dramaty rozgrywające się w czterech ścianach domów i mieszkań mają poważne konsekwencje dla całych rodzin i bez żadnych wątpliwości należy ją zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej, które w swojej konsekwencji są destruktywne dla rodziny i godzą w podstawowe wartości i wolności, właściwe dla społeczeństwa demokratycznego.

Social Enterprises

Sozialunternehmen

Sociálne podniky

Jozefína Hvastová

Abstract

Social enterprises offer an opportunity for disadvantaged job applicant in the labour market and they contribute to regional development. The primary aim of social enterprises is not to make gains but to meet socially beneficial requirements. Since 2008, social enterprises have been founded also in Slovakia. The majority of those still operating work in the area of administration and supportive services. Social enterprises were supposed to be founded especially in regions with the highest rates of unemployment. However, in the Košice region and in the Prešov region, where the unemployment rates are really the highest there are only a few of social enterprises. In the Czech Republic there are more of them than in Slovakia and they operate mostly in the area of hotel and catering industry.

Key words: social enterprise, people with a disadvantage in the labour market, social goal.

Úvod

Sociálne podnikanie, a s tým súvisiaci pojem sociálny podnik, je predmetom záujmu stále väčšieho počtu odborníkov a verejnosti. Keďže jeho dôležitým prvkom je sociálny kontext, prináša so sebou šancu na zavedenie efektívnejšieho nástroja pre umiestňovanie znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie na trhu práce. Uplatnenie znevýhodnených osôb na trhu práce je totiž v súčasnosti stále problémom, a preto je jeho riešenie stále aktuálne a akútne. Keďže šanca takýchto osôb zamestnať sa v podnikoch orientujúcich sa len na dosahovanie zisku je takmer nulová, práve sociálne podniky ako subjekty sociálneho podnikania ponúkajú priestor na zmiernenie problémov a zlepšenie tejto situácie. Ich prínosom je totiž okrem zvyšovania zamestnanosti, napr. aj posilňovanie sociálneho začleňovania znevýhodnených skupín či regionálny a lokálny rozvoj. Cieľom príspevku je analyzovať etablovanie sa sociálnych podnikov na Slovensku a pre porovnanie aj v Českej republike.

Strategic Performance Management in Managing Social Work

Strategic Performance Management in der Verwaltung der Sozialen Arbeit

Strategické riadenie výkonnosti v manažmente sociálnej práce

Ľubica Durkajová

Abstract

The article deals with the problem of social control and the specific area of increasing organizational performance. It refers to the interaction and connection management and social work practice and suggests increasing competitiveness of organizations. It clarifies a new perspective on the adoption of modern management trends in social work, particularly in the area of strategic planning and management. It shows changes in the function of controlling. It clarifies the meaning and process of introducing a system of performance management in social organization and management on the strategic map.

Key words: social management, strategic planning, motivation, customer satisfaction, social work, mind map.

Úvod

Sociálna práca ako veda sa už dávnejšie etablovala medzi vednými odbormi. Je to veda, ktorá sa nezaobrá len teoretickými otázkami, ale ich aj prakticky prenáša do praxe. To jej význam ešte zvyšuje. V súčasnom svete však neexistuje, až snáď na niektoré výnimky, čistá vedná disciplína, ale jednotlivé vedné disciplíny preberajú a aplikujú poznatky aj vo svojom vednom odbore. Podobne to platí aj o sociálnej vede a manažmente, a to či už aplikáciou poznatkov manažmentu do sociálnej práce, alebo opačne – integrovanie poznatkov sociálnej práce v manažmente. Vývojom vedy dochádza k zvyšovaniu kvality poznatkov, a tým aj ku kvalitatívnemu zvyšovaniu jej obsahu. Toto si vynucuje aj nové pohľady na sociálnu vedu v kontexte nových manažérskych poznatkov a ich využitia pri manažovaní práve v oblasti sociálnej práce.

The Mission of Faith in Social Relations. The Message of the Pope Francis's Programme Encyclical

Die Mission des Glaubens in sozialen Beziehungen. Die Botschaft des Programm-Encyklika von Papst Franziskus

Poslanie viery v sociálnych vzťahoch. Posolstvo programovej encykliky pápeža Františka

Stanislav Košč

Abstract

The author offers an analysis of the social message of The Pope Francis's encyclical letter *Lumen fidei* "on faith". A Christian vision of the relationship between a human person and God introduces the faith as a help by proper understanding of one's life and its steering to love. Especially this connection of faith with love bears considerable social consequences, as it is building and shaping the social relations in direction to the positive engagement for the common good. A social contribution of the faith (in the Christian understanding) to the social cohesion, politics or ecology make the value of faith a public interest, particularly as regards its countenance in family, where the faith is an essential factor of quality and stability of its internal relations, and by it also that of the society.

Key words: faith, love, social relations, pope Francis, Encyclical letter *Lumen fidei*, family.

Úvod

Encyklika pápeža Františka *Lumen fidei* (29.6.2013) „o svetle viery“ tematicky nadväzuje na dokumenty predchádzajúceho pápeža Benedikta XVI. *Deus caritas est* (25.12.2005) „o kresťanskej láske“ a *Spe salvi* (30.11.2007) „o kresťanskej nádeji“, ktoré – istotne v povšimnutiahodnom poradí – reflektujú prítomnosť a pôsobenie tzv. teologálnych čností v duši človeka, ale aj v jeho živote, v živote Cirkvi a prostredníctvom jej pôsobenia i vo svete.

Je teda pochopiteľné, že pri takto koncipovanej reflexii sa obsah všetkých troch dokumentov neobmedzuje len na vnútorný život, spiritualitu – už aj preto, že podobne ako telo je oživované dušou, i duša sa prejavuje v tele.

The Things No One Has Seen Before: The Galileo Project

Dinge, die niemand zuvor gesehen hat: Galileo-Projekt

Veci, ktoré ešte nikto nevidel: Projekt Galileo

Rosangela Libertini, Marta Mišurová

Abstract

This article introduced Galileo PF KU, which focuses on personal knowledge and scientific works of Galileo Galilei. This touches on a problem that ever were different interpretations and also contains examples of scientific evidence of this major Italian scientist of his time. The article also explains his contribution to the development of the Italian language.

Key words: life of Galileo, scientific evidence, Interviews and mathematical demonstrations of two new sciences.

V tomto článku budeme prezentovať jedného z významných vedcov 16. storočia, Galilea Galileiho a taktiež jedno z jeho popredných diel: *Rozpravy a matematické dôkazy o dvoch nových vedách, ktoré sú blízko mechaniky a pohybu*.

O Galileovi sa veľmi veľa napísalo a hovorilo, a jednak aj dnes je to osobnosť hodná našej pozornosti, ktorá vie stále zaujať vedecké aj nevedecké publikum.

My by sme ho chceli predstaviť z trochu iného, nezvyčajného pohľadu. Nebude to len príspevok od jednej osoby, ale od tímu osôb, ktorý pracuje nad dielami, prácou a životom Galilea už tri roky. Na úvod by sme chceli tiež poznamenať, že text, ktorý tu prezentujeme, nemusí v sebe niesť úplnú pravdu o jeho živote a jeho skúsenostiach, ale chceme ním ukázať trochu iný pohľad na niektoré udalosti z jeho života.

Sv. Otec Ján Pavol II. v storočí narodenia Alberta Einsteina povedal: (...) *Dúfam, že teológovia, vedci a historici v duchu úprimnej spolupráce prehlbeným preskúmaním prípadu Galilea prídu s lojálnym uznaním krívd z akejkoľvek strany, rozptýlia nedôveru, ktorá stále odmieta, že v mnohých myšliach môže nastať harmónia medzi vedou a vierou, medzi Cirkvou a svetom*¹.

¹ J.P.II Prejav pri príležitosti stého výročia narodenia Alberta Einsteina, 10.11.1979, in http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/speeches/1979/november/documents/hf_jp-ii_spe_19791110_einstein_it.html (Trad. R. Libertini - M. Mišurová)

Composites in the Professional Lexicon and their Russian-Slovak Comparison

Komposita im Fachlexikon und ihr russisch-slowakischer Vergleich

Kompozitá v odbornej lexike a ich rusko-slovenské porovnávanie

František Heiser

Abstract

The author deals with theoretical and practical aspects of the functioning of composites in professional texts, which have been classified and evaluated from the confrontational aspect of view.

Key words: composition, composite, composite substantive, onomasiologic base onomasiologic symptom, syntactic unit.

Kompozícia (skladanie) je jeden zo základných slovotvorných postupov a v súčasnej ruskej vojenskej terminológii predstavuje výrazný dynamický jav. Aj napriek tomu, že kompozícia nie je tak rozšírená ako derivácia, má v porovnaní s multiverbálnymi termínmi celý rad predností: kompozitá umožňujú presnejšie vyjadriť zvolenú výpoveď z logického spektra pojmu a na rozdiel od viacslovných termínov majú vlastnosť derivatívnosti. Zloženiny sú terminogénne.

Pri tvorení kompozít ide o sémantickú diferenciáciu a spresňovanie významu výrazových prostriedkov. Ich tvorenie a fungovanie v ruskom vojenskom odbornom jazyku je tiež prejavom internacionalizácie.

Zložené slovo ako pomenovacia jednotka sa skladá z dvoch, výnimočne troch fundujúcich slov (koreňových morfém; môžu byť rozšírené o derivačnú morfému), ktoré sú v logicko-syntaktickom vzťahu a tvoria špecifickú formálno-sémantickú jednotu.

Klasifikácia komponentov kompozít a charakteristika ich typovej spájateľnosti predpokladá klasifikáciu samotných zložených slov. Zdá sa, že množstvo príznakov zloženého slova predurčuje aj množstvo možných klasifikácií.

Všeobecne známou je aj klasifikácia kompozít podľa slovných druhov, podľa sémantických vzťahov medzi komponentmi, podľa druhu spájajúceho elementu medzi komponentmi a podobne.

Jozef Chládek (1856 – 1928), Tanz Album, 1st Part

Jozef Chládek (1856 – 1928), Tanz Album, 1 Teil

Jozef Chládek (1856 – 1928), Tanz album, I. diel

Miriam Matejová

Abstract

Josef Chládek - the Ružomberok organist and cantor belongs to not so well-known so-called local composers which, however, form a part and parcel of Slovak musical history. That is why we considered an obligation to focus on the research of his composed heritage including, beside other, the album of 11 piano pieces titled by the author as a Tanz album. I. works Tanz album contains the first four songs from the album, following II. works seven other tracks.

Key words: Jozef Chládek, piano songs, dance songs.

Hudobná pozostalosť skladateľa je v prevažnej miere uložená v knižnici Liptovského múzea v Ružomberku.¹ Prvé nekompletné súpisy hudobnín Jozefa Chládku nachádzame v prácach Štefana Hozu a Juraja Potúčka.² V auguste 1984 uskutočnila výskum hudobnej pozostalosti Darina Múdra a o rok neskôr Jarmila Sýkorová.³ Klavírnú tvorbu skladateľa

¹ Niektoré skladby Jozefa Chládku sú uložené v zbierkovom fonde Hudobného múzea SNM v Bratislave. Skladby Jozefa Chládku nájdeme pod signatúrami MUS I. 140, 170, 171, MUS III. 240, 323, MUS XXX 6278, MUS CLXXXI 135, 136. Je možné, že skladby Jozefa Chládku by sme našli aj na iných miestach. Podľa informácií Štefana Hozu by sa mohli nachádzať v Ostrihome, Satu – Mare, Budapešti, kam ich skladateľ posielal svojim známym, rôznym spolkom, spoločnostiam, kláštorom. Vieme tiež, že niektoré cirkevné skladby Jozefa Chládku vyšli v II. zväzku časopisu *Musica sacra* v Rezne. Vnučka Jozefa Chládku PhDr. Mária Stanová – Chládková sa v jednom z rozhovorov rozpamätala, že jej starý otec posielal svoje cirkevné kompozície biskupovi do Egru, prostredníctvom egerského regenschoriho Andreja Žaškovského.

² HOZA, Š.: *Jozef Chládek*. In: Nová práca, 1946, r. 2, č. 12 – 13, s. 188 – 191, POTÚČEK, J.: *Súpis slovenských hudobnín a literatúry o hudobníkoch*. Bratislava: Nakladateľstvo SAVU, 1952, s. 113 – 114.

³ SÝKOROVÁ, J.: *Jozef Chládek a jeho hudobná pozostalosť v Ružomberku*. Bratislava: Knižnica FF KU, rkp. 1985/86. Taktiež SÝKOROVÁ, J.: *Roky ružomerského pôsobenia Jozefa Chládku*. Ružomberok: Liptovské múzeum, rkp., prírástkové číslo 12449/89.

Active Aging

Aktives Altern

Aktívne starnutie

Helena Kuberová, Břetislav Vozník

Abstract

The work deals with the education of the elderly, the development, the perspective, the content focus and objectives of education seniors. Education Elderly imagine how meaningful activity that increases confidence in senior and optimistic perception of their surroundings especially the University of the Third Age (UTA). Introducing education has also seniors in social services.

Key words: active aging, education of seniors, University of the Third Age.

Vývoj edukácie seniorov

Jan Amos Komenský medzi prvými sformuloval myšlienku školy celoživotného vzdelávania a výchovy človeka. Medzi jeho základné myšlienky patrila myšlienka viesť človeka v každom jeho vekovom období, bez rozdielu pohlavia a sociálneho postavenia. Vytvoril aj najrozsiahlejší výchovný plán v dejinách pedagogiky, ktorý obsahoval osem stupňov výchovy od začiatku až po koniec ľudského života.¹

Gerontológia, veda o starnutí a starobe, sa negatívne podpísala na vzdelávaní seniorov tým, že starším ľuďom pripisovala rôzne obmedzenia, choroby a z tohto vyplývajúcu pasivitu. V šesťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia prišlo k zmene a prehodnoteniu úlohy seniorov. V oblasti vzdelávania sa tu vytvorila nová skupina zameraná na postproduktívny vek.²

Edukácia seniorov sa objavila v sedemdesiatych rokoch dvadsiateho storočia ako nový výchovno-vzdelávací fenomén. V roku 1973 sa na Univerzite v Toulouse vo Francúzsku zorganizovala prvá univerzita tretieho veku. Spúšťačím impulzom bola návšteva zakladateľa univerzity tretieho veku v domove pre dôchodcov. Myšlienka sa veľmi rýchlo rozšírila do mnohých

¹ WOLF, J. A.: *Jan Amos Komenský - osobnosť dneška*. 1. vyd. Praha: Unitaria, 1992, s. 22.

² MUHLPACHR, P.: *Gerontopedagogika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004, s. 132.

The Role of Socratic Questioning in Thinking, Teaching, and Learning

Die Rolle der sokratische Fragen in Denken, Lehren und Lernen

Rola sokratických otázok v myslení, vyučovaní a učení

Aurélia Plávková Tináková

Abstract

Using Socratic, creative and critical questions is very important. Deep questions, help students analyze and form further logical questions. Students evaluate, elaborate and communicate better. Symbolic rules are being broken. Students become active and start participating in class.

Key words: socratic questions, creative questions, critical questions, students, definition, think, suggestion, teaching, learning.

When teachers use Socratic questions in teaching, their purpose is to probe students' thinking, to determine the students' knowledge on a given topic or an issue. Socratic questions help students analyze a concept.

Critical Thinking is defined as „Active, persistent and careful consideration of a belief or supposed form of knowledge in light of the grounds that support it, and the further conclusions to which it tends." (John Dewey, 1909)

„Creative thinking is the generation of new ideas within or across domains of knowledge, drawing upon or intentionally breaking with established symbolic rules and procedures. It usually involves the behaviors of preparation, incubation, insight, evaluation, elaboration, and communication. In the context of college teaching and learning, creative thinking deliberately and actively engages students in:

„Bringing together existing ideas into new configurations; Developing new properties or possibilities for something that already exists; and Discovering or imagining something entirely new.“

(Definitions adapted from John Dewey; Richard Paul and Lind Elder; Mihaly Csikszentmihalyi, and M.A. Rosenman and J. S. Gero.)

Students make many mistakes when forming questions. We have known, that "questions define tasks, express problems and delineate issues",

Influence of Single Tests Parameters on Overall Body Bearing of Pupils by Method Jaros and Lomicek

Influenz des eigentlichen testen Parameters den ganzen Körperhaltung mit der Jaros und Lomícek Methode

Vplyv jednotlivých testovacích položiek na celkové hodnotenie držania tela žiakov metódou Jaroša a Lomíčka

Andrej Hubinák

Abstract

Author in the contribution watches significance of relations between single measurements according method Jaros and Lomicek. By multiple correlative and regressive analyse there was found significant contributions of all included factors with total body bearing explanation on the level of 86,6%. Results confirmed importance of all tested parameters and their potential reduction should lower declarative value of Jaros and Lomicek method.

Key words: multiple and pair correlation, regressive analyse, method of Jaros and Lomicek, right body bearing.

Problematika

Správne držanie tela mládeže je z hľadiska potreby pre spoločnosť a jej civilizačné ochorenia oporno-pohybového aparátu téma veľmi dôležitá. Z hľadiska vedy a výskumu je však často zanedbaná, resp. málo riešená. Metóda správneho držania tela bola vytvorená a zafinancovaná už dávnejšie Jarošom a Lomíčkom (1957). My sme ju vyskúšali v praxi na menšom súbore probandov oboch pohlaví (n=104). O jej finančnej nenáročnosti oproti iným metódam v dnešnej dobe niet pochýb. Rozhodli sme sa podrobiť výsledky výskumu správneho držania tela mnohonásobnej a párovej korelácii, ako i regresnej analýze. Mnohonásobnou a párovou koreláciou i následnou krokovou regresiou v oblasti štruktúry športového výkonu sa zaoberajú napríklad autori Košťál – Dremmelová (1997), Krška – Košťál (2000), Krška (2008), Broďáni (2009) a iní. V oblasti správneho držania tela a svalovej nerovnováhy publikujú v ostatnom období viacerí autori: Bendíková (2011), Bendíková – Stacho (2010), Hošková – Matoušková (2005) Jurašková – Bartík (2010) a iní.

Analyse of Time Parameters in Female Pole Vault

Analyse von Zeitindikatoren im Stabhochsprung der Frauen

Analýza časových ukazovateľov v skoku o žrdi žien

Peter Krška, Ján Košťál

Abstract

In the article authors analyse time parameters in female pole vault. Research group is formed by female pole vaulters with their performance from 380 to 483 cm. Comparison of length lasting of single phases can be watched only slight difference in reached values. Even the rhythm of the jump differentiates only slightly. The most significant difference can be watched in the phase of extension and in the phase of hanging position. The difference in the phase of extension is caused by better work on the pole of female vaulters of higher sport performance. Difference in lasting in hanging position is only 0,02 s seems small, but from the point of the total length of this phase lasting represents 20%. This significant difference is caused by more effective transition on pole by female vaulters of higher performance level.

Key words: female pole vault, rhythm, time parameters.

Problematika

Pri riešení otázky techniky pohybov športovca je dôležité vedieť nielen to, čo to technika pohybov je, ale aj to, ako ju hodnotiť. Ved' bez zhodnotenia stavu úrovne osvojenia si techniky pohybov ju nemôžeme ani zdokonaľovať. Problematika osvojovania a ďalšieho zdokonaľovania techniky pohybov športovca nie je predmetom biomechaniky. Ale biomechanika tým, že umožňuje svojimi metodologickými prístupmi hodnotiť techniku pohybov, umožňuje hľadať odlišnosti od ideálnej modelovej techniky, a tým aj nájsť cestu jej ďalšieho zdokonaľovania. Pri hodnotení techniky športovca sa opierame o mechanické javy, ktoré nazývame v biomechanike biomechanickými charakteristikami. Tieto javy konkretizujú techniku pohybov športovca v jej kinematickom a dynamickom prejave, a keďže sú bezprostredne prístupné nášmu poznaniu pomocou našich zmyslov, môžeme ich aj merať a hodnotiť (Koniar – Leško, 1990).

**Laudatio and Lecture on the Occasion of the Awarding
Prof. RNDr. Jozef Ďurček, CSc., the Fides et ratio Prize**

**Laudatio und Vortrag anlässlich der Verleihung des Fides
et ratio - Preises an Herrn Prof. Dr. Joseph Ďurček, PhD.**

**Laudatio a prednáška pri príležitosti udelenia ceny Fides
et ratio prof. RNDr. Jozefovi Ďurčekovi, CSc.**

Eduard Bublinec

V roku 2013 cenu Fides et ratio za svoje celoživotné úsilie o dialóg medzi vierou a vedou získal emeritný profesor našej univerzity prof. RNDr. Jozef Ďurček, CSc. Cenu mu udelila počas slávnostného ceremoniálu v Primaciálnom paláci v Bratislave Konferencia biskupov Slovenska. Urobila tak na návrh jej Rady pre vedu, vzdelanie a kultúru, ktorej predsedá Mons. František Rábek. Pamätný dekrét si laureát prevzal z rúk biskupa Rábeka. V Primaciálnom paláci medzi ďalšími hosťami bol žilinský diecézny biskup Mons. Tomáš Galis, pomocný bratislavský biskup Mons. Jozef Haľko a generálny vikár Spišskej diecézy Mons. Anton Tyrol. Na oceňovaní sa zúčastnili i ďalší zástupcovia vedeckej a akademickej obce, priatelia a rodinní príslušníci laureáta. Katolícku univerzitu zastupovala prodekanica Pedagogickej fakulty doc. RNDr. Nadežda Stollárová, CSc., mimoriadna profesorka KU. Slávnostné laudatio predniesol prof. Ing. Eduard Bublinec, CSc. V prednáške prof. Ďurček priblížil zákulisie vzniku Katolíckej univerzity, na čele ktorej stál v jej začiatkoch ako druhý rektor. KBS mu udelila toto ocenenie pri príležitosti 10. výročia vydania encykliky pápeža Jána Pavla II. Fides et Ratio (Viera a rozum). Katolícka cirkev ním vyjadruje úctu k vedcom, ktorí svojím pôsobením a vedeckou činnosťou prispievajú k dialógu vedy a viery, ako to vyplýva aj z názvu samotnej encykliky, podľa ktorej je ocenenie pre vedcov pomenované. Celý ceremoniál mal slávnostný rámec. Udeleniu ceny predchádzala sv. omša za vedcov v Kostole Najsvätejšieho Spasiteľa, ktorú celebroidal ordinár Mons. F. Rábek a koncelebroval biskup J. Haľko a ďalší kňazi. Samotnú slávnosť oceňovania sprevádzalo dychové kvarteto Vojenskej hudby Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

*„Viera a rozum sú ako dve krídla, ktorými sa ľudský
duch povznáša ku kontemplácii o pravde. Túžbu poznať
pravdu a nakoniec poznať Boha vložil do srdca Boh,
aby človek tým, že bude poznať a milovať Boha, mohol
dospiť aj k plnej pravde o sebe samom.“*
(Ján Pavol II., Encyklika Fides et Ratio).